Stredná odborná škola podnikania v remeslách a službách,

V. Paulínyho Tótha 31/5, Senica

Smernica o prevencii šikanovania žiakov v Strednej odbornej škole podnikania v remeslách a službách, V. Paulínyho Tótha 31/5, Senica

2021

ÚVODNÉ USTANOVENIA

Článok 1

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov (ďalej len „žiak“), možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa § 144 ods. 1. písm. o) a § 153 ods. 1 zákona a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Zz. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade so Smernicou MŠVVaŠ SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

CHARAKTERISTIKA ŠIKANOVANIA

Článok 2

(1) Šikanovaním rozumieme správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu účinne brániť.

(2) Podstatou šikanovania je najmä
a) úmysel ublížiť druhému fyzicky alebo psychicky,
b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
c) prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou
d) opakované útoky agresora.

(3) Šikanovanie sa môže prejaviť:
a) v priamej forme- fyzickými útokmi, urážaním, nadávkami, posmechom, zosmiešnením, príkazmi agresora vykonávať určitú vec proti vôli obete, odcudzením veci, vyhrážaním, zastrašovaním, vydieraním, zneužitím osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kybešikanovaním;
b) v nepriamej forme- prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu alebo nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.

(4) Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania, pri ktorej ide o zneužitie infomačno-komunikačných technológií (najmä telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie, pričom sa často vyskytuje v spojení s inými formami šikanovania.

(5) Kyberšikanovanie má najčastejšie tieto znaky:
a) sociálna prevaha alebo psychická prevaha agresora, nie je nutná fyzická prevaha,
b) agresor vystupuje často anonymne,
c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obete,
d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obete na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,

h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy a videozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

(6) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.

(7) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
a) ublíženia na zdraví,
b) obmedzovania osobnej slobody,
c) lúpeže,
d) vydierania,
e) hrubého nátlaku,
f) nátlaku,
g) porušovania domovej slobody,
h) sexuálneho násilia,
i) sexuálneho zneužívania,
j) krádeže,
k) neoprávneného užívania cudzej veci,
l) poškodzovania cudzej veci,
m) nebezpečného vyhrážania sa,
n) nebezpečného prenasledovania,
o) výroby detskej pornografie,
p) rozširovania detskej pornografie,
q) prechovávania detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení,
r) ohovárania.

(8) Šikanovanie môže napĺňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu, alebo priestupku proti majetku.

(9) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku, nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.

(10) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
a) neprekazenia trestného činu,
b) neoznámenia trestného činu alebo
c) ublíženia na zdraví.

CHARAKTERISTIKA AGRESORA A OBETE

Článok 3

(1) Agresor je zväčša egoistický jedinec, ktorému je cudzia úcta k iným ľuďom, nerozumie problémom iných, nevie, čo je empatia. Rozlišujeme dva typy agresorov, a to

a) príležitostného – potrebuje jasné a pevné pravidlá, mal by poznať dôsledky svojich činov,
b) chronického – veľmi ťažko mení svoje správanie, bez intenzívnej pomoci sa bude pravdepodobne dopúšťať trestnej činnosti a spôsobovať problémy svojmu okoliu.

(2) Charakteristickými znakmi agresora sú:
a) Je nadpriemerne telesne zdatný, silný, obratný.
b) Je inteligentný, čo mu umožňuje vymýšľať rafinované formy agresie.
c) Je sebaistý, často poškodený nevhodnou výchovou.
d) Jeho typickou túžbou je dominovať, ovládať druhých, bezohľadne sa presadzovať.
e) Ľahko sa urazí, je vzťahovačný.
f) Ubližovanie druhým mu robí radosť.
g) Agresívnym správaním sa chce zaradiť do partie.

(3) Obeťou šikanovania môže byť každý. Agresor si obeť vyberá náhodne, alebo ňou býva žiak/žiačka, ktorá/ktorý sa od iných odlišuje nasledujúcimi znakmi:
a) Dobre sa učí, ochotne pomôže.
b) Je usilovný(á), svedomitý(á).
c) Odlišuje sa nejakou zvláštnosťou (hendikep).
d) Má málo kamarátov v škole.
e) Ťažko nadväzuje kontakty s inými.
f) Je citlivý(á), tichý(á), nepriebojný(á), slabší(ia), pomalší(ia).
g) Pochádza zo slabších vrstiev.
h) Má nízke sebavedomie.

(4) Obete (šikanovaní žiaci) často nevedia rodičom, učiteľom ani iným dospelým povedať o tom, že sú šikanovaní, ale svojím správaním skryto volajú o pomoc nasledujúcimi prejavmi:
a) Počas prestávok bývajú sami a nemajú kamarátov.
b) Pôsobia smutne, neisto, ustrašene.
c) Pod rôznymi výhovorkami sa vyhýbajú škole.
d) Náhle sa zhoršuje ich prospech.
e) Majú odreniny, modriny, škrabance, ktoré nevedia vysvetliť.
f) Vyhľadávajú bezpečnú cestu zo školy, pripájajú sa k nejakým dospelým, vyčkávajú, kým všetci neodídu.
g) Často pred odchodom do školy ich pobolieva hlava, brucho.

PREVENCIA ŠIKANOVANIA

Článok 4

(1) Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou
a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca a odborného zamestnanca v rámci každodenného vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:

I. osobný a sociálny rozvoj,
II. mediálna výchova,

III. multikultúrna výchova,
IV. ochrana života a zdravia,
V. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
VI. výchova k občianstvu,
VII. boj proti extrémizmu,
VIII. výchova k manželstvu a rodičovstvu;

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo organizovaných inými relevantnými subjektmi.

(2) Riaditeľka školy, zástupca riaditeľky školy, koordinátor prevencie, školský psychológ a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti (§ 48 Zákona 36/2005 Zz. v znení neskorších predpisov) alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov (§ 103 Zákona 36/2005 Zz. v znení neskorších predpisov), alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľka školy, zástupca riaditeľky školy, koordinátor prevencie, školský psychológ a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektivite týchto činností. Za efektívnu stratégiu v príslušnej oblasti sa nepovažujú jednorazové činnosti, kultúrne podujatia, moralizovanie a zastrašovanie.

(3) Riaditeľka školy, zástupca riaditeľky školy, koordinátor prevencie, školský psychológ a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

(4) Riaditeľka školy, zástupca riaditeľky školy, koordinátor prevencie, školský psychológ a triedny učiteľ oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania

a) všetkých žiakov príslušnej školy a ich zákonných zástupcov,
b) zamestnancov školy príslušnej školy,
c) osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

(5) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie spolupracujú zástupca riaditeľky školy, koordinátor prevencie, školský psychológ a triedny učitelia, pričom sa najmä

a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
c) určuje v školskom poriadku pravidlá správania sa vrátane sankcií za ich porušenie a pravidlá používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií) v priestoroch školy,
d) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo, alebo by k nemu mohlo dochádzať,
e) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
f) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov, žiakov, zákonných zástupcov žiaka, osoby, ktoré sa

osobne starajú o dieťa, zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,

g) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
h) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
i) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
j) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra CPPPaP v Senici a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne, ORPZ v Senici a Mestskou políciou v Senici,
k) zapája do prevencie šikanovania žiacku školskú radu, radu školy a zriaďovateľa – konkretizuje spoluprácu.

METÓDY RIEŠENIA ŠIKANOVANIA

Článok 5

(1) Odhaľovanie šikanovania býva veľmi ťažké, najdôležitejšiu úlohu pri odhalení šikanovania zohráva atmosféra dôvery a riešenie problému pokojnou cestou, na pokojnom mieste a s dostatkom času.

(2) Riaditeľka školy, alebo ňou poverená osoba pri zisťovaní a preverovaní šikanovania

a) zabezpečí bezodkladnú pomoc obetiam a ochranu obetí,
b) zabezpečí dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,
c) vykonáva opatrenia na zabránenie možnej krivej výpovede agresora, jeho izoláciu počas preverovania šikanovania,
d) preveruje šikanovanie bezodkladne v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
e) zabezpečí, aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
f) zabezpečí zistenie vhodných svedkov a uskutočnenie individuálnych rozhovorov, alebo konfrontačných rozhovorov so svedkami,
g) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie,
h) kontaktuje vo vzťahu k obeti, agresorovi a svedkovi šikanovania zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa, zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu, zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, v ktorom je žiak umiestnený,
i) kontaktuje miestne príslušné centrum,
j) zabezpečí použitie anonymnej dotazníkovej metódy,
k) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
l) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu.

OPATRENIA NA RIEŠENIE ŠIKANOVANIA

Článok 6

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, budú sa používať tieto opatrenia:

(1) Opatrenia pre obete šikanovania:
a) odporučiť rodičom/zákonným zástupcom žiaka/žiačky vyhľadať odbornú starostlivosť (CPPPaP v Senici) pre žiaka, aj rodičov žiaka,
b) zorganizovať skupinový intervenčný program v spolupráci s CPPPaP v Senici,
c) zaistiť bezpečie obete,
d) zabezpečiť informovanie a poradenstvo o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 4, odsek 2.

(2) Opatrenia pre agresorov:
a) odporučiť rodičom/zákonným zástupcom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť (CPPPaP v Senici),
b) preložiť agresora do inej triedy,
c) uložiť opatrenia vo výchove podľa § 58 ods. 2 a 3 školského zákona:
- pokarhanie riaditeľom školy,
- znížená známka zo správania,
- podmienečné vylúčenie,
- vylúčenie zo štúdia.

(3) Opatrenia v mimoriadnych prípadoch (napr. naplnenie skutkovej podstaty trestného činu, ublíženia na zdraví resp. ohrozenia na živote) resp. opakujúcich sa prípadoch:
a) Odporučiť rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt v diagnostickom centre,
b) Oznámiť príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodina – oddeleniu sociálno-právnej ochrany detí a sociálnej kurately za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov,
c) Oznámiť príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný čin naplňujúci skutkovú podstatu priestupku, alebo trestného činu.

(4) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec je povinný šikanovanie, alebo podozrenie zo šikanovania medzi žiakmi bezodkladne riešiť a každej jeho obeti bezodkladne poskytnúť pomoc.

POSTUP V PRÍPADE ZISTENIA ŠIKANOVANIA

Článok 7

V prípade, že sa v priestoroch školy, v zariadeniach praktického vyučovania počas školského vyučovania, resp. na akciách organizovaných školu zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický aj nepedagogický zamestnanec povinný postupovať nasledovne:

(1) Zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o danej skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obete (predtým si zistí meno, priezvisko, triedu týchto žiakov) a zástupkyne riaditeľky školy.

(2) Zástupkyňa riaditeľky školy prípadne riaditeľka školy spolu s výchovnou poradkyňou a školskou psychologičkou si formou individuálnych rozhovorov na prešetrenie prizvú žiakov triedy agresora, obete, svedkov, ako aj agresora a obeť. Rozhovory prebiehajú nestranne, pri zachovaní dôvernosti získaných informácií a zabezpečení izolácie agresora a obete. Po zvážení môžu byť okrem individuálnych rozhovorov získané doplňujúce informácie aj anonymnou dotazníkovou metódou.

(3) O danom vyšetrení sa spíše zápis, v ktorom sa popíše skutočnosť, vyjadrenia obete a agresora, svedkov a navrhne sa riešenie.

(4) Triedni učitelia agresora a obete pozvú na pohovor rodičov/zákonných zástupcov týchto žiakov a spíšu zápis zo stretnutia. Zúčastnení sú zástupca riaditeľky školy, príp. riaditeľka školy, školský psychológ, výchovný poradca a triedni učitelia.

(5) Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení obete a agresora, rodičov/zákonných zástupcov týchto žiakov, riaditeľka školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade so školským poriadkom, pracovným poriadkom školy, resp. Trestným zákonom č. 300/2005 Zz. A Zákonom č. 372/1990 o priestupkoch.

(6) Nakoľko je šikanovanie závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrovania šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyšetrenia daného prípadu.

(7) V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak/žiačka, je povinný/povinná o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa, resp. zástupkyne riaditeľky školy resp. riaditeľku školy.

SPOLUPRÁCA ŠKOLY S ORGÁNMI ČINNÝMI V TRESTNOM KONANÍ A ORGÁNOM SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANY DETÍ A SOCIÁLNEJ KURATELY

Článok 8

(1) Riaditeľka školy je povinná oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania, spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7, alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.

(2) Riaditeľka školy je povinná orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť
   a) podozrenie podľa odseku 1,
   b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora, alebo svedkov,
   c) opatrenia, ktoré prijal podľa článku 5, alebo článku 6.

SPOLUPRÁCA ŠKOLY SO ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCAMI, OSOBAMI, KTORÉ SA OSOBNE STARAJÚ O DIEŤA, ALEBO ZARIADENÍM, V KTOROM JE ŽIAK UMIESTNENÝ NA ZÁKLADE ROZHODNUTIA SÚDU

Článok 9

(1) Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľka školy, zástupca riaditeľky školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, školský psychológ a ďalší pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.

(2) Pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci dbajú pri rozhovore so zákonným zástupcom obete, agresora alebo svedka najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

(3) Riaditeľka školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený na základe rozhodnutia súdu, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra, alebo do liečebno-výchovného sanatória.

(4) O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľkou školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom vyhotovení poskytne každej zo zúčastnených osôb.

ÚČINNOSŤ

Článok 10

Vnútorná smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov Strednej odbornej školy podnikania v remeslách a službách, V. Paulínyho Tótha 31/5, Senica sa vzťahuje na všetky pracoviská školy a školské zariadenia t.j. vrátane školského internátu a školskej jedálne.

Senica, september 2021

Vypracovala: Mgr. Eva Švrčková, školská psychologička

Ing. Danica Rapantová
riaditeľka školy